

Βρυξέλλες, 23.3.2020
COM(2020) 119 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**Τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά τις περιπτώσεις μη αμοιβαιότητας στον τομέα της
πολιτικής θεωρήσεων**

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 12 Απριλίου 2016 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Τρέχουσα κατάσταση και πιθανή μελλοντική πορεία όσον αφορά την κατάσταση μη αμοιβαιότητας με ορισμένες τρίτες χώρες στον τομέα της πολιτικής θεωρήσεων»¹. Στην εν λόγω ανακοίνωση σημειώνεται ότι, με την ενεργό υποστήριξη της Επιτροπής, έχουν διευθετηθεί, στη συντριπτική τους πλειονότητα, οι περιπτώσεις μη αμοιβαιότητας που κοινοποιήθηκαν σε σχέση με τις τρίτες χώρες². Ωστόσο, στην ανακοίνωση υπενθυμίζεται ότι, εάν η οικεία τρίτη χώρα δεν έχει άρει την υποχρέωση θεώρησης έως τις 12 Απριλίου 2016, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 539/2001 του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2001, όπως τροποποιήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1289/2013, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, υποχρεώνει την Επιτροπή να εκδώσει κατ' εξουσιοδότηση πράξη με την οποία να αναστέλλεται για περίοδο 12 μηνών η απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης για τους υπηκόους της εν λόγω τρίτης χώρας³. Σύμφωνα με τον κανονισμό, η Επιτροπή πρέπει επίσης να λάβει υπόψη τις συνέπειες που έχει η αναστολή της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης στις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ και των κρατών μελών της⁴.

Η ανακοίνωση του Απριλίου 2016 προέβαινε σε αξιολόγηση των συνεπειών και του αντικτύπου που έχει η αναστολή της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις της ΕΕ, καθώς και για τους υπηκόους των οικείων τρίτων χωρών, και καλούσε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να εξετάσουν τον καταλληλότερο τρόπο μελλοντικής δράσης. Στη συνέχεια, η Επιτροπή εξέδωσε πέντε ανακοινώσεις παρακολούθησης: τον Ιούλιο⁵ και τον Δεκέμβριο⁶ του 2016, τον Μάιο⁷ και τον Δεκέμβριο⁸ του 2017 και τον Δεκέμβριο του 2018⁹. Στις τελευταίες ανακοινώσεις της σχετικά με την αμοιβαιότητα των θεωρήσεων, τον Δεκέμβριο του 2017 και τον Δεκέμβριο του 2018, η Επιτροπή παρείχε μια επισκόπηση σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση και τη μελλοντική πορεία όσον αφορά την κατάσταση μη αμοιβαιότητας με τις Ηνωμένες Πολιτείες (που κοινοποίησαν η Βουλγαρία, η Κροατία, η Κύπρος, η Πολωνία και η Ρουμανία), ως τη μόνη εναπομένουσα περίπτωση μη αμοιβαιότητας.

Στις 15 Ιανουαρίου 2019 υποβλήθηκε στην Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου η τελευταία ανακοίνωση.

Η παρούσα ανακοίνωση καταγράφει την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την αμοιβαιότητα στον τομέα των θεωρήσεων με τις Ηνωμένες Πολιτείες από τον Δεκέμβριο του 2018 και, ιδιαίτερα,

¹ COM(2016) 221 final της 12ης Απριλίου 2016.

² Το 2014 η Επιτροπή έλαβε κοινοποιήσεις καταστάσεων μη αμοιβαιότητας από πέντε κράτη μέλη: τη Βουλγαρία, την Κροατία, την Κύπρο, την Πολωνία και τη Ρουμανία. Οι εν λόγω κοινοποιήσεις αφορούσαν τον Καναδά, τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Αυστραλία, το Μπρουνέι και την Ιαπωνία. Όλες οι καταστάσεις μη αμοιβαιότητας με τον Καναδά, την Αυστραλία, το Μπρουνέι και την Ιαπωνία επιλύθηκαν με την επίτευξη πλήρους αμοιβαιότητας όσον αφορά την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης.

³ Βλ. άρθρο 1 παράγραφος 4 του εν λόγω κανονισμού. Η ίδια υποχρέωση προβλέπεται πλέον στο άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1806 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, περί του καταλόγου τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών, και του καταλόγου των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή (κωδικοποίηση), ΕΕ L 303, της 28.11.2018, σ. 39, με τον οποίο κωδικοποιήθηκε ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 539/2001.

⁴ Βλ. πλέον το άρθρο 7 του κανονισμού 2018/1806.

⁵ COM(2016) 481 final της 12ης Ιουλίου 2016.

⁶ COM(2016) 816 final της 21ης Δεκεμβρίου 2016.

⁷ COM(2017) 227 final της 2ας Μαΐου 2017.

⁸ COM(2017) 813 final της 20ής Δεκεμβρίου 2017.

⁹ COM(2018) 855 final της 19ης Δεκεμβρίου 2018.

την πρόοδο που σημείωσε η Πολωνία, η οποία, τον Νοέμβριο του 2019, προσχώρησε στο πρόγραμμα των Ηνωμένων Πολιτειών για την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης.

Η ανακοίνωση συμπίπτει με τον πολλαπλασιασμό των μέτρων για τις θεωρήσεις που λαμβάνονται από πολλές χώρες για την καταπολέμηση της πανδημίας της COVID-19. Τα μέτρα που περιορίζουν προσωρινά τα μη απολύτως αναγκαία ταξίδια σε παγκόσμιο επίπεδο είναι πλέον ευρέως διαδεδομένα. Από τις 13 Μαρτίου 2020 οι Ηνωμένες Πολιτείες επέβαλαν προσωρινούς ταξιδιωτικούς περιορισμούς για αλλοδαπούς, ασχέτως της ιθαγένειάς τους, οι οποίοι ήταν φυσικά παρόντες στον χώρο Σένγκεν ή τον επισκέφθηκαν κατά τις τελευταίες 14 ημέρες¹⁰. Οι εν λόγω περιορισμοί επεκτάθηκαν στην Ιρλανδία και στο Ηνωμένο Βασίλειο στις 16 Μαρτίου¹¹. Τα μέτρα αυτά συνδέονται με περιορισμούς εισόδου στις Ηνωμένες Πολιτείες με βάση τη φυσική παρουσία στις προαναφερθείσες περιοχές και όχι την ιθαγένεια των ταξιδιωτών· συνεπώς, δεν συνδέονται με την αμοιβαιότητα των θεωρήσεων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει λάβει παρόμοια μέτρα για τον περιορισμό των μη ουσιαστών ταξιδιών από τρίτες χώρες¹². Η παρούσα ανακοίνωση πρέπει να συναρτάται με την παρούσα και ταχέως εξελισσόμενη κατάσταση¹³.

Παρά τον εξαιρετικό χαρακτήρα των ημερών όσον αφορά την εφαρμογή των πολιτικών για τις θεωρήσεις παγκοσμίως, η Επιτροπή θεωρεί σημαντικό να αναφερθεί, στο πλαίσιο της παρούσας ανακοίνωσης, στα μέτρα που ελήφθησαν κατά την περίοδο αναφοράς, ιδίως στη διάρκεια του 2019 πριν από την εκδήλωση της πανδημίας της COVID-19, με σκοπό να επιτευχθεί η πλήρης αμοιβαιότητα με τις Ηνωμένες Πολιτείες για όλα τα κράτη μέλη στον τομέα των θεωρήσεων. Οι προσπάθειες αυτές θα συνεχιστούν μόλις η παρούσα έκτακτη κατάσταση επανέλθει στην ομαλότητα.

II. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

1. Ένταξη της Πολωνίας στο πρόγραμμα των Ηνωμένων Πολιτειών για την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης

Όταν μια χώρα φαίνεται να πληροί όλες τις απαιτήσεις του προγράμματος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, το Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ μπορεί να την ορίσει ως υποψήφια για ένταξη στο εν λόγω πρόγραμμα. Στη συνέχεια, το Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας των ΗΠΑ καθορίζει αν η εν λόγω χώρα πληροί τις απαιτήσεις και εκτιμά κατά πόσον η ένταξή της στο πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης θα επηρέαζε αρνητικά τα συμφέροντα των Ηνωμένων Πολιτειών· ύστερα από τη διαδικασία αυτή, ο υπουργός Εσωτερικής Ασφάλειας μπορεί να εντάξει τη χώρα αυτή στο πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης.

Στις 4 Οκτωβρίου 2019 το Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ όρισε την Πολωνία υποψήφια για ένταξη στο πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης. Στις 6 Νοεμβρίου 2019 το Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας των ΗΠΑ, αφού διαπίστωσε ότι η Πολωνία πληροί τις αναγκαίες κανονιστικές¹⁴ απαιτήσεις, καθώς και τις απαιτήσεις πολιτικής, συμπεριέλαβε την Πολωνία στο πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης. Από την 11η Νοεμβρίου 2019 οι Πολωνοί

¹⁰ <https://www.dhs.gov/news/2020/03/11/homeland-security-acting-secretary-chad-f-wolf-s-statement-presidential-proclamation>

¹¹ <https://www.dhs.gov/news/2020/03/16/departments-homeland-security-outlines-new-process-americans-returning-schengen-area>

¹² COM(2020) 115 final της 16ης Μαρτίου 2020.

¹³ Από τις 19 Μαρτίου οι Ηνωμένες Πολιτείες εξέδωσαν παγκόσμιας εμβέλειας υγειονομική οδηγία επιπέδου 4, δηλ. το υψηλότερο επίπεδο, με την οποία συνιστούν την αποφυγή των ταξιδιών. Κατά συνέπεια, οι τακτικές υπηρεσίες θεώρησης των ΗΠΑ έχουν ανασταλεί προσωρινά παγκοσμίως.

υπήκοοι μπορούν να υποβάλλουν αίτηση έγκρισης ταξιδιού στις Ηνωμένες Πολιτείες για τουριστικούς ή επιχειρηματικούς σκοπούς για διάστημα έως και 90 ημερών χωρίς θεώρηση διαβατηρίου.

Η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για την ένταξη της Πολωνίας στο πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, ως αποτέλεσμα ενεργού διπλωματικής δράσης και πλήρους συνεργασίας με όλες τις πλευρές. Αυτή η προσέγγιση, η οποία ήταν καθοριστικής σημασίας για την επίλυση προηγούμενων περιπτώσεων μη αμοιβαιότητας, απέφερε καρπούς και στην περίπτωση των Ηνωμένων Πολιτειών. Τα παραχθέντα αποτελέσματα δείχνουν ότι στον τομέα αυτόν μπορεί να επιτευχθεί απτή πρόοδος μέσω της συνεχούς δραστηριοποίησης και των διπλωματικών επαφών.

2. Επισκόπηση των επαφών ΕΕ-ΗΠΑ και της συνέχειας που δόθηκε σ' αυτές

Κατά την περίοδο αναφοράς, οι πολιτικές και οι τεχνικές επαφές μεταξύ της ΕΕ και των Ηνωμένων Πολιτειών συνεχίστηκαν με ταχείς ρυθμούς. Η Επιτροπή εξακολούθησε να παροτρύνει τις Ηνωμένες Πολιτείες σε κάθε πιθανή ευκαιρία να συνεργαστούν περαιτέρω με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη και να επιταχύνουν την πρόοδο προς την πλήρη αμοιβαιότητα στον τομέα των θεωρήσεων. Σε συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, η Επιτροπή επανέλαβε τις εκκλήσεις της ώστε οι προσπάθειες να οδηγήσουν στην ανάληψη εντατικής και συγκεκριμένης δράσης από όλες τις πλευρές, με βάση αντικειμενικά κριτήρια.

Στο πλαίσιο αυτό, η αμοιβαιότητα των θεωρήσεων συζητήθηκε σε όλες τις σχετικές επίσημες συναντήσεις μεταξύ της ΕΕ και των Ηνωμένων Πολιτειών κατά την περίοδο αναφοράς, και ιδίως σε υψηλό πολιτικό επίπεδο κατά τις εξαμηνιαίες συνόδους των υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΕ και των ΗΠΑ οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στο Βουκουρέστι τον Μάιο του 2019 και στην Ουάσινγκτον τον Δεκέμβριο του 2019. Το ζήτημα αυτό συζητήθηκε επίσης διεξοδικά σε τεχνικό επίπεδο, αφενός, κατά τις εξαμηνιαίες συνεδριάσεις μεταξύ των ανωτέρων υπαλλήλων ΕΕ-ΗΠΑ στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στο Βουκουρέστι τον Φεβρουάριο του 2019, στις Βρυξέλλες τον Σεπτέμβριο του 2019 και στο Ροβίνι τον Μάρτιο του 2020, και, αφετέρου, κατά τις τριμερείς συνεδριάσεις που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ της Επιτροπής, των Ηνωμένων Πολιτειών και των ενδιαφερόμενων κρατών μελών στην Ουάσινγκτον τον Μάιο του 2019 και στις Βρυξέλλες τον Νοέμβριο του 2019.

Τριμερής συνεδρίαση στην Ουάσινγκτον (Μάιος 2019)

Η τριμερής συνεδρίαση σε επίπεδο ανώτερων διοικητικών στελεχών πραγματοποιήθηκε στην Ουάσινγκτον τον Μάιο του 2019, σε εποικοδομητικό κλίμα. Επρόκειτο για τη δεύτερη φορά που οι τριμερείς συνομιλίες πραγματοποιούνταν στην Ουάσινγκτον ύστερα από πρόσκληση της αμερικανικής πλευράς, κίνηση για την οποία η πλευρά της ΕΕ εξέφρασε την ικανοποίησή της, καθώς η πρόσκληση αυτή έδωσε τη δυνατότητα για περαιτέρω επαφές με ευρύ φάσμα ομολόγων και άλλων βασικών συνομιλητών από τις ΗΠΑ. Η Επιτροπή ανέλυσε το πολιτικό πλαίσιο των τότε επερχόμενων εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και αναφέρθηκε στην επείγουσα ανάγκη να σημειωθεί περαιτέρω πρόοδος. Στη συνεδρίαση εξετάστηκαν οι τεχνικές απαιτήσεις του προγράμματος

¹⁴ Το ποσοστό απόρριψης των αιτήσεων θεώρησης για την Πολωνία για το φορολογικό έτος 2019 μειώθηκε από το 3,99 % στο 2,76 %, δηλ. κάτω από το απαιτούμενο από τον νόμο όριο του 3 %. Στις 12 Ιουνίου 2019 η Πολωνία και οι Ηνωμένες Πολιτείες υπέγραψαν την απαιτούμενη συμφωνία για την πρόληψη και καταπολέμηση σοβαρών μορφών εγκλήματος, θέτοντας έτσι τα θεμέλια για την ενίσχυση της συνεργασίας στον τομέα της δημόσιας ασφάλειας και της μετανάστευσης μεταξύ των δύο χωρών.

απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, καθώς και η πολιτική σημασία της επίτευξης πλήρους αμοιβαιότητας των θεωρήσεων.

Ακολουθώντας τη δέσμευσή τους να παράσχουν πιο συγκεκριμένες οδηγίες στα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, οι Ηνωμένες Πολιτείες παρουσίασαν ένα λεπτομερές ερωτηματολόγιο (που εκπονήθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας)¹⁵ ώστε να διατυπώσουν τις τεχνικές απαιτήσεις ασφάλειας για το πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης με τρόπο πιο διαφανή. Σε σύγκριση με τον πίνακα αυτοαξιολόγησης που είχε παρασχεθεί το 2018 στα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη ώστε να μπορέσουν να αξιολογήσουν την εκπλήρωση των βασικών απαιτήσεων του προγράμματος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, το ερωτηματολόγιο παρέχει πολύ πιο εμπεριστατωμένη επισκόπηση των εν λόγω απαιτήσεων. Καθώς αναγνωρίστηκε η περαιτέρω διαφάνεια και σαφήνεια που παρέχει το εν λόγω ερωτηματολόγιο σχετικά με όλες τις πτυχές των απαιτήσεων ασφάλειας του προγράμματος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, συμφωνήθηκε ότι τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη θα παράσχουν απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο εντός συμφωνηθείσας προθεσμίας. Στη συνέχεια, οι Ηνωμένες Πολιτείες θα αξιολογούσαν τις απαντήσεις αυτές για να εντοπίσουν ενδεχόμενους τομείς στους οποίους πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για την εκπλήρωση των απαιτήσεων του προγράμματος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης. Μια συζήτηση παρακολούθησης επρόκειτο να διεξαχθεί στο πλαίσιο της επόμενης τριμερούς συνεδρίασης τον Νοέμβριο του 2019, με στόχο την ανάληψη δράσης στους τομείς αυτούς.

Οι συμμετέχοντες στην τριμερή συνεδρίαση διαπίστωσαν ότι το ποσοστό απόρριψης των αιτήσεων θεώρησης δεν καλύπτεται από το ερωτηματολόγιο, παρότι πρόκειται για ένα από τα βασικά νομικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα περισσότερα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη για την ένταξή τους στο πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης. Οι Ηνωμένες Πολιτείες εξήγησαν ότι συνεργάζονται με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη μέσω των προξενικών τμημάτων των πρεσβειών των Ηνωμένων Πολιτειών στις αντίστοιχες πρωτεύουσες. Τα προξενικά τμήματα συνεργάζονται με τις τοπικές αρχές με σκοπό να μειωθεί το ποσοστό απόρριψης των αιτήσεων θεώρησης, ενώ παράλληλα διασφαλίζεται η ανεξαρτησία των προξενικών υπαλλήλων των Ηνωμένων Πολιτειών που είναι επιφορτισμένοι με τη διεκπεραίωση των αιτήσεων θεώρησης. Αναγνωρίζοντας τη συνεχιζόμενη προξενική συνεργασία και την ανάγκη για διασφάλιση της ανεξαρτησίας των προξενικών υπαλλήλων των ΗΠΑ όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων για τις θεωρήσεις, η Επιτροπή και τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη κάλεσαν εκ νέου τις Ηνωμένες Πολιτείες να παράσχουν αναλυτική κατανομή των ποσοστών απόρριψης των θεωρήσεων. Αυτού του είδους η κατανομή, με αριθμητικά στοιχεία για συγκεκριμένες τοποθεσίες ή τάσεις σε καίρια προξενεία με υψηλό ποσοστό απόρριψης, θα βοηθούσαν ιδίως τα κράτη μέλη να στοχοθετήσουν καλύτερα τις ενημερωτικές εκστρατείες τους, μειώνοντας μ' αυτόν τον τρόπο το ποσοστό απόρριψης των θεωρήσεων ακόμα περισσότερο.

Πραγματοποιήθηκαν παράλληλες συνεδριάσεις με διάφορους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των υπαλλήλων του Κογκρέσου, ώστε να ενημερωθούν καλύτερα σχετικά με το θέμα της αμοιβαιότητας των θεωρήσεων και με τα μέτρα που έχει λάβει η ΕΕ για να ενισχύσει τα εξωτερικά της σύνορα και την εσωτερική της ασφάλεια. Όπως εξήγησε η αμερικανική πλευρά, οι Ηνωμένες Πολιτείες θεωρούν το πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης όχι μόνο ως πρόγραμμα διευκόλυνσης των ταξιδιών, αλλά και ως πρόγραμμα ασφάλειας. Η πλευρά της ΕΕ υπογράμμισε τα οφέλη για την ασφάλεια των Ηνωμένων Πολιτειών που απορρέουν από την επέκταση του προγράμματος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

¹⁵ Το ερωτηματολόγιο θα αποτελέσει επίσης εργαλείο για την παρακολούθηση της συνεχούς εκπλήρωσης των απαιτήσεων του εν λόγω προγράμματος από όλα τα σημερινά μέλη του. Η συμμετοχή στο πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης επανεξετάζεται τακτικά από τις Ηνωμένες Πολιτείες και τα μέλη του προγράμματος πρέπει να εξακολουθούν να πληρούν τις απαιτήσεις του.

Σύνοδος των υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΕ και των ΗΠΑ στο Βουκουρέστι (Ιούνιος 2019)

Στη σύνοδο των υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων ΕΕ-ΗΠΑ που πραγματοποιήθηκε στο Βουκουρέστι στις 19 Ιουνίου 2019, τόσο η ρουμανική Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ όσο και η Επιτροπή επανέλαβαν ότι επείγει να επεκταθεί το πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Η σύνοδος αναγνώρισε την πρόοδο που έχει επιτευχθεί, σημείωσε τη διαδικασία που συμφωνήθηκε κατά την τριμερή συνεδρίαση του Μαΐου 2019 και ενέκρινε τη μελλοντική πορεία, σύμφωνα με την οποία οι Ηνωμένες Πολιτείες θα αξιολογήσουν τις απαντήσεις των κρατών μελών στο ερωτηματολόγιο, και η αξιολόγηση αυτή θα αποτελέσει τη βάση μελλοντικών συζητήσεων με σκοπό την ανάληψη συγκεκριμένων ενεργειών. Και οι δύο πλευρές δεσμεύτηκαν να εργαστούν σε αυτή τη βάση και να ενημερώνουν την πολιτική ηγεσία για την πρόοδο που σημειώνεται.

Αναγνωρίστηκε επίσης ότι πολλές απαιτήσεις του προγράμματος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης εμπίπτουν στο πλαίσιο της διμερούς συνεργασίας μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και του εκάστοτε κράτους μέλους. Επομένως, οι εργασίες θα συνεχιστούν παράλληλα —σε διμερές επίπεδο και σε τριμερείς συνεδριάσεις με τη συμμετοχή της Επιτροπής.

Στην κοινή δήλωση¹⁶ που εκδόθηκε ύστερα από την υπουργική σύνοδο αναφέρεται ότι η ΕΕ και οι Ηνωμένες Πολιτείες συμφωνούν όσον αφορά τη σημασία της περαιτέρω προόδου προς την αμοιβαία δυνατότητα ταξιδιού χωρίς υποχρέωση θεώρησης στο πλαίσιο των αντίστοιχων νομικών πλαισίων τους. Επίσης, εκφράζεται ικανοποίηση όσον αφορά την πρόοδο που σημείωσαν τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη ως προς την εκπλήρωση των απαιτήσεων του προγράμματος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, η οποία θα τους δώσει τη δυνατότητα υποψηφιότητας για ένταξη στο πρόγραμμα.

Τριμερής συνεδρίαση στις Βρυξέλλες (Νοέμβριος 2019)

Η τριμερής συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες τον Νοέμβριο του 2019 αποτέλεσε την ευκαιρία ενημέρωσης σχετικά με την ένταξη της Πολωνίας στο πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης των Ηνωμένων Πολιτειών. Οι εκπρόσωποι της Πολωνίας παροτρύνθηκαν να μοιραστούν τις εμπειρίες τους με τα υπόλοιπα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη όσον αφορά την επιτυχία τους προσέγγιση για την εκπλήρωση των απαιτήσεων του προγράμματος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης.

Τόσο οι Ηνωμένες Πολιτείες όσο και η Επιτροπή δεσμεύτηκαν να συνεχίσουν τις εργασίες με τα υπόλοιπα τέσσερα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη. Οι συζητήσεις επικεντρώθηκαν στα ειδικά προσαρμοσμένα σχέδια εργασίας, τα οποία παρείχαν οι αρχές των ΗΠΑ σε καθένα από τα τέσσερα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, βάσει των αντίστοιχων εθνικών απαντήσεών τους στο λεπτομερές ερωτηματολόγιο των ΗΠΑ. Τα εν λόγω σχέδια εργασίας περιλαμβάνουν δράσεις για τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις ασφάλειας του προγράμματος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης. Μολονότι τα τέσσερα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη και η Επιτροπή δέχτηκαν με ικανοποίηση τα σχέδια εργασίας, αναγνωρίζοντας τη διαφάνεια που προσδίδουν στη διαδικασία, τα κράτη μέλη εξέφρασαν την επιθυμία τους οι δράσεις να συνοδεύονται από χρονοδιαγράμματα. Και τα τέσσερα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη δεσμεύτηκαν να εργαστούν βάσει των σχεδίων εργασίας, να παράσχουν περαιτέρω παρατηρήσεις στις ΗΠΑ και να ξεκινήσουν συνεχή διάλογο σχετικά με τις δράσεις που προτείνονται στο αντίστοιχο πρόγραμμα εργασίας. Η Επιτροπή πρότεινε η επόμενη τριμερής συνεδρίαση να αποτελέσει την ευκαιρία για απολογισμό της προόδου.

¹⁶ <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2019/06/19/joint-eu-u-s-statement-following-the-eu-u-s-justice-and-home-affairs-ministerial-meeting/>

Σύνοδος των υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΕ και των ΗΠΑ στην Ουάσινγκτον (Δεκέμβριος 2019)

Στη σύνοδο των υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΕ και των ΗΠΑ που πραγματοποιήθηκε στην Ουάσινγκτον στις 11 Δεκεμβρίου 2019, τόσο η φινλανδική Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ όσο και η Επιτροπή επανέλαβαν τη σημασία που έχει η επίτευξη πλήρους αμοιβαιότητας με τις Ηνωμένες Πολιτείες όσον αφορά την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης. Εξέφρασαν μεν την ικανοποίησή τους για την ένταξη της Πολωνίας στο πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, τόνισαν όμως ότι η διασφάλιση της απαλλαγής για τα τέσσερα εναπομείναντα κράτη μέλη εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα.

Αναγνωρίστηκε ότι τα ειδικά προσαρμοσμένα σχέδια εργασίας που εκπόνησαν οι ΗΠΑ για τα τέσσερα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη αποτελούν θετικό βήμα προόδου, καθώς παρέχουν την απαραίτητη σαφήνεια και συγκεκριμένη καθοδήγηση για την επίτευξη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις ασφάλειας του προγράμματος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης.

Η επόμενη τριμερής συνεδρίαση που θα πραγματοποιηθεί την άνοιξη του 2020¹⁷ θα είναι καλή ευκαιρία για την επανεξέταση της προόδου που έχει σημειώσει καθένα από τα τέσσερα εναπομείναντα κράτη μέλη όσον αφορά τα σχέδια εργασίας, ενώ το ζήτημα αυτό θα επανεξεταστεί, για την παρακολούθηση της προόδου, και στην επόμενη υπουργική σύνοδο τον Μάιο του 2020 στην Κροατία.

Στην κοινή δήλωση¹⁸ που εκδόθηκε ύστερα από την υπουργική σύνοδο, η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι Ηνωμένες Πολιτείες εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για την ένταξη της Πολωνίας στο πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, υπενθυμίζοντας, αφενός, τη χρησιμότητα της τριμερούς διαδικασίας και, αφετέρου, την ενθαρρυντική πρόοδο που έχει επιτευχθεί από τέσσερα άλλα κράτη μέλη όσον αφορά την αμοιβαία δυνατότητα ταξιδιού χωρίς υποχρέωση θεώρησης στο πλαίσιο των αντίστοιχων νομικών πλαισίων. Και οι δύο πλευρές δεσμεύτηκαν να συνεχίσουν τη συνεργασία, σε κατάλληλα πλαίσια, ώστε να στηρίξουν τα τέσσερα εναπομείναντα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους να ενταχθούν στο πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης.

3. Πρόγραμμα των ΗΠΑ για την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης – Απαιτήσεις και εξελίξεις

Η παρούσα ανακοίνωση παραθέτει στη συνέχεια τις εξελίξεις όσον αφορά τις πλέον συναφείς απαιτήσεις του προγράμματος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης και σκιαγραφεί την πρόοδο που σημείωσαν τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη κατά την περίοδο αναφοράς προς την εκπλήρωση των απαιτήσεων του προγράμματος των ΗΠΑ για την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης.

Ποσοστό απόρριψης των αιτήσεων θεώρησης

Σύμφωνα με τη νομοθεσία των Ηνωμένων Πολιτειών, όπως ορίζεται στον νόμο περί μετανάστευσης και ιθαγένειας των ΗΠΑ, στις υποψήφιες χώρες για το πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης αναλογεί ποσοστό απόρριψης των αιτήσεων θεώρησης λιγότερο από το 3 % ανά έτος ή λιγότερο από το 2 % κατά μέσον όρο ανά διετία. Σύμφωνα με τις στατιστικές για την απόρριψη αιτήσεων θεώρησης για το οικονομικό έτος 2019, τα ποσοστά απόρριψης των αιτήσεων θεώρησης για τρία από τα τέσσερα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη παραμένουν πάνω από το απαιτούμενο όριο του

¹⁷ Ο προγραμματισμός είναι προσωρινός, δεδομένης της έκτακτης κατάστασης που επικρατεί παγκοσμίως λόγω της πανδημίας της COVID-19.

¹⁸ <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2019/12/11/joint-eu-us-statement-following-the-eu-us-justice-and-home-affairs-ministerial-meeting/>

3 % (Βουλγαρία 9,75 %, Κροατία 4,02 % και Ρουμανία 9,11 %). Ωστόσο, έχει σημειωθεί συνολική πρόοδος, καθώς παρατηρήθηκε γενική πτωτική τάση τα τελευταία έτη.

Η Κροατία σημείωσε σημαντική μείωση από 5,92 % το 2018 σε 4,02 % το 2019, προσεγγίζοντας έτσι το νόμιμο όριο του 3 %.

Η Βουλγαρία σημείωσε σταθερή μείωση του ποσοστού απόρριψης των αιτήσεων θεώρησης κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, καθώς το ποσοστό απόρριψης μειώθηκε από 17,3 % το 2015, 16,9 % το 2016, 14,97 % το 2017 και 11,32 % το 2018 σε 9,75 % το 2019. Η Ρουμανία έχει επίσης σημειώσει μείωση, από 11,76 % το 2017 και 10,44 % το 2018 σε 9,11 % το 2019. Επομένως, τόσο η Βουλγαρία όσο και η Ρουμανία βρίσκονται για πρώτη φορά κάτω από το 10 %. Η Κύπρος παρέμεινε κάτω από το όριο του 3 %, με ποσοστό απόρριψης 2,78 %¹⁹.

Στο τέλος του οικονομικού έτους, οι Ηνωμένες Πολιτείες δημοσιεύουν τα ποσοστά απόρριψης των αιτήσεων θεώρησης για όλες τις χώρες του κόσμου²⁰. Ωστόσο, το ποσοστό απόρριψης των αιτήσεων θεώρησης για μη μεταναστευτικούς σκοπούς για χώρες που δεν υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης για ταξίδια στις Ηνωμένες Πολιτείες δεν αποτελεί συγκρίσιμο δείκτη. Για τις χώρες που είναι ήδη μέλη του προγράμματος των ΗΠΑ για την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης, οι απαιτήσεις θεώρησης ισχύουν μόνο για ταξιδιώτες που δεν είναι επιλέξιμοι για αίτηση θεώρησης μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος έγκρισης ταξιδιού (ESTA).

Απαιτήσεις ασφάλειας για το πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, εκτός από την υπογραφή της συμφωνίας για την πρόληψη και καταπολέμηση σοβαρών μορφών εγκλήματος (συμφωνία PCSC), οι στοχευμένες βελτιώσεις που καθιερώθηκαν από το Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας των Ηνωμένων Πολιτειών το 2017 έχουν καταστήσει υποχρεωτική την πλήρη εφαρμογή της εν λόγω συμφωνίας ώστε να μπορεί να εξεταστεί η δυνατότητα ένταξης μιας χώρας στο πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης. Όλα τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη έχουν σημειώσει πρόοδο όσον αφορά την εκπλήρωση αυτού του κριτηρίου. Η Βουλγαρία, η Κροατία, η Κύπρος και η Ρουμανία έχουν ήδη υπογράψει και επικυρώσει τη συμφωνία αυτή με τις Ηνωμένες Πολιτείες και συνεχίζουν να δρουν προς την πλήρη εφαρμογή της²¹.

Αφού εγκρίθηκε σε πολιτικό επίπεδο η μελλοντική πορεία κατά την υπουργική σύνοδο ΔΕΥ μεταξύ της ΕΕ και των ΗΠΑ τον Ιούνιο του 2019, οι εργασίες σχετικά με τις απαιτήσεις ασφάλειας συνεχίστηκαν με βάση το ερωτηματολόγιο των Ηνωμένων Πολιτειών (βλ. ενότητα II.2) και με τα σχέδια εργασίας που προσαρμόστηκαν ειδικά στις ανάγκες του κάθε ενδιαφερόμενου κράτους μέλους. Η επόμενη τριμερής συνεδρίαση, η οποία προβλέπεται να πραγματοποιηθεί την άνοιξη του 2020 εφόσον το επιτρέψουν οι περιστάσεις, θα επικεντρωθεί στην πρόοδο των δράσεων που προσδιορίζονται στα σχέδια εργασίας. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να συντονίζει και να παρέχει τη συνδρομή της όταν αυτό αρμόζει, σε στενή συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη.

Συνολικά, το γεγονός ότι ένα κράτος μέλος συμπεριλήφθηκε πρόσφατα στο πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, καθώς και η συνεχιζόμενη διαδικασία προς την επίτευξη

¹⁹ Μολονότι η Κύπρος συμμορφώνεται ήδη με την απαίτηση για ποσοστό απόρριψης των αιτήσεων θεώρησης ίσο με 3 %, οι Ηνωμένες Πολιτείες δήλωσαν ότι εξετάζουν συνολικά όλες τις σχετικές περιστάσεις και ότι η διαίρεση της νήσου παραμένει ιδιαίτερο πρόβλημα.

²⁰ Διατίθενται στον ιστότοπο του Υπουργείου Εξωτερικών: <https://travel.state.gov/content/dam/visas/Statistics/Non-Immigrant-Statistics/RefusalRates/FY18.pdf>

²¹ Η Πολωνία και οι Ηνωμένες Πολιτείες υπέγραψαν την απαιτούμενη συμφωνία για την πρόληψη και καταπολέμηση σοβαρών μορφών εγκλήματος στις 12 Ιουνίου 2019, οδεύοντας επιτυχώς προς την πλήρη εφαρμογή της.

αποτελεσμάτων για τα εναπομείναντα κράτη μέλη, δείχνουν ότι υπάρχει συγκεκριμένη προοπτική και για τα τέσσερα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη να συνεχίσουν την πρόδοό τους βάσει αντικειμενικών απαιτήσεων. Μεταξύ των τεσσάρων κρατών μελών, ορισμένα φαίνεται να είναι πιο κοντά στην εκπλήρωση των απαιτήσεων και στην πιθανή ένταξή τους στο πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης· ωστόσο, υπάρχουν συγκεκριμένες προοπτικές προόδου και για τα τέσσερα κράτη μέλη, παρά την έκτακτη κατάσταση που οφείλεται στην πανδημία της COVID-19.

III. ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Επιτροπή επαναλαμβάνει την πρόθεσή της να υποστηρίξει ενεργά τα τέσσερα ενδιαφερόμενα μέρη και να συνεργαστεί στενά μαζί τους ώστε να τα βοηθήσει να εκπληρώσουν τις απαιτήσεις για την ένταξή τους στο πρόγραμμα των ΗΠΑ για την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης. Μολονότι οι περισσότερες από τις απαιτήσεις εμπίπτουν στο πλαίσιο της διμερούς συνεργασίας μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και του εκάστοτε ενδιαφερόμενου κράτους μέλους, η αμοιβαιότητα των θεωρήσεων αποτελεί θεμελιώδη αρχή της πολιτικής θεωρήσεων της ΕΕ, γεγονός που εγγυάται τη συνεχιζόμενη συμμετοχή και δέσμευση της Επιτροπής.

Μόλις οι συνθήκες επιτρέψουν την επανεκκίνησή τους, οι επερχόμενες επαφές σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένου του τεχνικού και του πολιτικού —τόσο σε τριμερείς όσο και σε διμερείς συνθέσεις, θα παράσχουν τις ευκαιρίες για τη διατήρηση της δυναμικής. Η επόμενη τριμερής συνεδρίαση που έχει προγραμματιστεί για την άνοιξη του 2020, εφόσον το επιτρέψουν οι περιστάσεις, αναμένεται ότι θα προωθήσει τις τεχνικές εργασίες βάσει των σχεδίων εργασίας που παρείχαν οι Ηνωμένες Πολιτείες σε καθένα από τα τέσσερα εναπομείναντα κράτη μέλη, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να θέσουν σε εφαρμογή τις απαιτήσεις ασφάλειας του προγράμματος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης.

Η επόμενη σύνοδος των υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΕ και των ΗΠΑ, η οποία προβλέπεται να πραγματοποιηθεί τον Μάιο του 2020, εφόσον το επιτρέψουν οι περιστάσεις, θα αποτελέσει ευκαιρία για την αξιολόγηση της προόδου που επιτεύχθηκε σε πολιτικό επίπεδο. Η Επιτροπή παραμένει προσηλωμένη κατά προτεραιότητα στην επίτευξη πλήρους αμοιβαιότητας των θεωρήσεων για όλα τα κράτη μέλη.

Μόλις επανέλθει στην ομαλότητα η έκτακτη κατάσταση που προκλήθηκε από την πανδημία της COVID-19, η Επιτροπή θα εξακολουθήσει τη συνεργασία της με τις Ηνωμένες Πολιτείες και με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη ώστε να επιταχυνθεί η πρόοδος προς την επίτευξη πλήρους αμοιβαιότητας στον τομέα των θεωρήσεων. Όπως έχουν τα πράγματα, ιδίως υπό το πρίσμα της ένταξης της Πολωνίας στο πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, και της συνεχιζόμενης προόδου που σημειώνουν τα άλλα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, η Επιτροπή εμμένει στη θέση της ότι η συνεργασία και η κοινή διπλωματική δραστηριοποίηση, κατά την οποία η Επιτροπή συντονίζεται στενά με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, εξακολουθεί να είναι η πλέον ενδεδειγμένη πορεία εξέλιξης.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θεωρεί σήμερα ότι η έκδοση κατ' εξουσιοδότηση πράξης για την προσωρινή αναστολή της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τους πολίτες των Ηνωμένων Πολιτειών θα ήταν αντιπαραγωγική την παρούσα στιγμή και δεν θα εξυπηρετούσε την επίτευξη του στόχου της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για όλους τους πολίτες της ΕΕ που ταξιδεύουν στις ΗΠΑ.

Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό η ΕΕ να τηρεί ενιαία στάση σ' αυτό το σημαντικό ζήτημα. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να συνεργάζεται στενά με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και με το

Συμβούλιο για την επίτευξη πλήρους αμοιβαιότητας στον τομέα των θεωρήσεων και θα ενημερώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για τις περαιτέρω εξελίξεις.